

KYRKOAVGIFTSPROGNOS MED MAKROEKONOMISK UTBLICK -AUGUSTI 2014

Svenska kyrkan har nu under några års tid publicerat flera olika typer av makroekonomiska dokument, som var för sig uppdaterats flera gånger per år. Dels kyrkoavgiftsprognosen, som är en prognos över förväntade kyrkoavgiftsintäkter och dels Kyrkbarometern, som beskriver hur svensk ekonomi utvecklas med särskild fokus på de parametrar som är av intresse för Svenska kyrkan. Dessa båda publikationer är i och med rubricerade ekonomiska rapport sammanfogade i ett enda dokument. Vi fortsätter därmed att uppdatera kyrkoavgiftsprognosen som vanligt, i samband med att ny skatteunderlagsprognos publiceras av Sveriges kommuner och landsting (SKL). 2-3 gånger per år utvidgas kyrkoavgiftsprognosen med en makroekonomisk utblick. Syftet med den rapporten är att församlingar, pastorat och stift ska få en så allsidig belysning som möjligt av de omvärldsfaktorer som påverkar Svenska kyrkans ekonomiska förutsättningar.

Denna publikation är disponerad efter följande huvudrubriker:

1. Kyrkoavgiftsprognos
2. Makroekonomisk utblick– omvärldsfaktorer av betydelse för församlingarnas intäkter och kostnader
3. Hjälp och stöd till församlingarnas budgetarbete
4. Hjälp och stöd i finansiella frågor
5. Kontakt

Arbetet med ekonomisk omvärldsbevakning med avseende på Svenska kyrkan behöver ständigt utvecklas och förbättras. Vi tar därför tacksamt emot förslag, kommentarer och synpunkter på denna rapport. Återkoppling kan göras till kontaktpersoner angivna längst ned i rapporten.

Uppsala i augusti 2014

Ola Hägglund
Ekonomi och finanschef

1. Kyrkoavgiftsprognos

1.1 PROGNOSEN FRÅN SKL: STARKT SKATTEUNDERLAG TROTS MÅTTLIG BNP-TILLVÄXT

I cirkulär 2014:32 presenterar Sveriges kommuner och landsting (SKL) en uppdaterad skatteunderlagsprognos, som sträcker sig fram till inkomståret 2017. Mot bakgrund av att den ekonomiska tillväxten i Sverige utvecklats svagare än väntat under 2014, skriver SKL nu ned prognosen för årets BNP-utveckling från 3,0 till 2,1 procent. Trots förbättrad tillväxt i omvärlden har den svenska exporten utvecklats förhållandevis svagt under början av året. Tillväxten i svensk ekonomi under första halvåret kan till mycket stor del förklaras av inhemsk efterfrågan. Trots den relativt svaga tillväxten har sysselsättningen ändå utvecklats förvånansvärt väl under 2014. Under 2015 och 2016 väntas skatteunderlaget accelerera mot bakgrund av att konjunkturuppgången bedöms leda till en stark utveckling av arbetade timmar, tilltagande löneökningstakt och stigande pensionsinkomster. Jämfört med bedömningen i april har SKL dock reviderat ned prognosen för 2016 och 2017 avseende dessa faktorer och därmed också skatteunderlagsprognosen. Läs mer om utvecklingen av sysselsättning och timlöner i avsnittet Makroekonomisk utblick nedan. Följande tabell visar det senaste årets SKL-prognoser över skatteunderlagets nominella utveckling.

Tabell 1

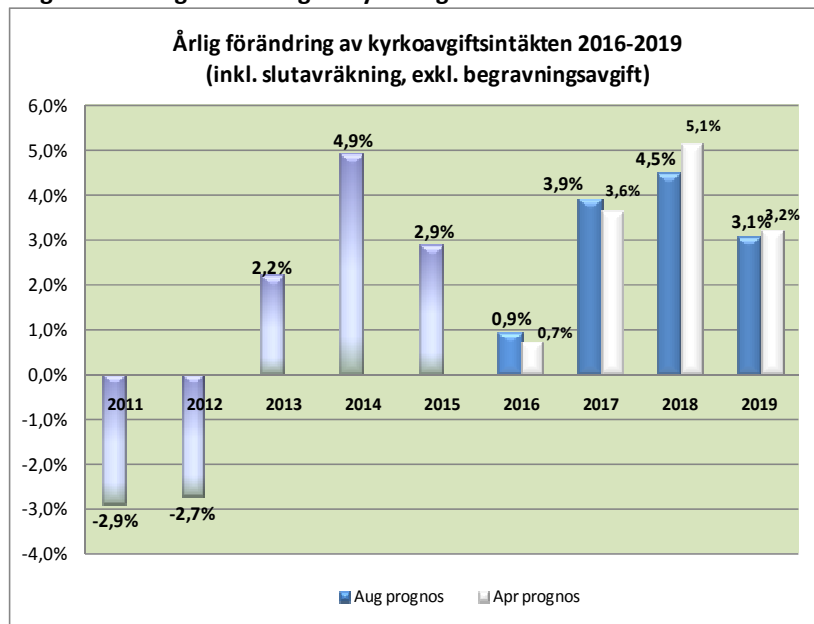
Årlig förändring av skatteunderlaget enligt Sveriges kommuner och landsting

Beskattningsår	2013	2014	2015	2016	2017
Augustiprognos 2014	3,5	3,5	4,7	4,9	4,8
Aprilprognos 2014	3,5	3,4	4,7	5,3	4,9
Februariprognos 2014	3,5	3,1	4,3	5,2	4,8
Decemberprognos 2013	3,6	2,9	4,6	5,5	5,0

1.2 SKATTEUNDERLAGSPROGNOSENS PÅVERKAN PÅ KYRKOAVGIFTEN

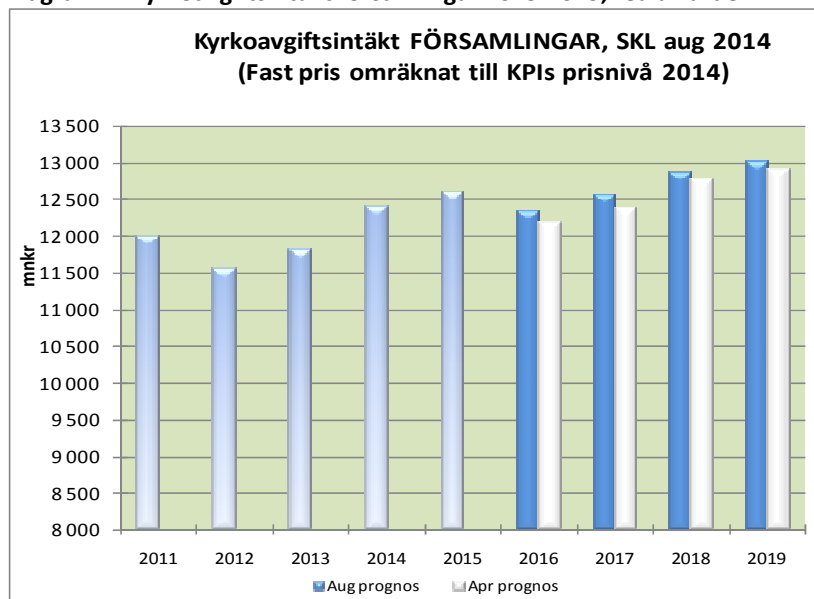
När SKL:s prognos över skatteunderlagets utveckling tillämpas för att beräkna intäkterna från kyrkoavgifter får vi en bild enligt diagrammet nedan.

Diagram 1. Årlig förändring av kyrkoavgiftsintäkten 2016-2019

Utfallet för 2015 i diagram 1 ovan, som bygger på Skatteverkets augustiprognos över kyrkoavgiftsunderlaget för beskattningsår 2013, stämmer väl överens med den bedömning som gjordes i april. Den stora skillnaden i kyrkoavgiftens utveckling för 2018 jämfört med aprilprognosen beror på tidigare nämnda nedjustering av skatteunderlagsprognosen för beskattningsår 2016. Diagram 2 nedan visar prognostiserad total intäkt från kyrkoavgiften för Svenska kyrkans församlingar och pastorat fram till och med 2019, baserad på SKL:s augustiprognos avseende skatteunderlaget. Intäktsutvecklingen är rensad för inflation.

Diagram 2. Kyrkoavgiftsintäkt församlingar 2015-2019, reala värden

När får konjunkturen genomslag på kyrkoavgiften?

En förändring i konjunkturen påverkar församlingarnas intäkter från kyrkoavgiften med två års fördröjning. Det beror på att församlingarna erhåller preliminära kyrkoavgifter för pågående inkomstår, det vill säga en förskottsutbetalning. Förskottet baseras på avgiftsunderlaget för respektive församling, två år före innevarande inkomstår. Exempelvis ligger medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomst år 2012 till grund för det förskott som församlingarna får för 2014. Eftersom medlemmarnas sysselsättningsnivå och löneutveckling varierar från år till år, uppstår en differens mellan förskottsutbetalningen 2014 och den faktiska kyrkoavgiften för 2012 (som blir känd i slutet av 2013). Differensen leder antingen till en slutavräkningsfordran (intäkt) eller en slutavräkningssskuld (kostnad) för församlingarna. Både förskottet för 2014 och slutavräkningen för 2012 bokförs enligt kontantprincipen som en intäkt det år som medlen sätts in på församlingarnas respektive bankkonto, det vill säga 2014. Eftersläpning är en fördel då den ger Svenska kyrkan bättre planeringsförutsättningar.

Preliminärt publiceringsdatum för nästa prognos är den 3 oktober 2014.

1.3 PROGNOSENTAGANDEN

Kyrkoavgiftsprognosen baseras på SKL:s senaste bedömning av skatteunderlagets utveckling. Till det har lagts en justering för effekten från fortsatt medlemsminskning enligt publikationen "Medlemsprognos 2014-2030 Sverige". Hänsyn i prognosen har också tagits till att medlemmar som lämnar Svenska kyrkan är i arbetsför ålder och har en förhållandevis hög kommunalt beskattningsbar inkomst. Kyrkoavgiftssatserna har antagits ligga på 2014 års nivå.

Prognoser är inte facit!

En rad händelser kan leda till att den ekonomiska utvecklingen blir en annan än den som redovisas i en prognos. Till exempel beror arbetsmarknadens utveckling på såväl konjunkturella som strukturella förändringar. Osäkerheten illustreras ibland med ett osäkerhetsintervall runt prognosen.

Prognoser ger dock en plattform att stå på, och de ger en bild av hur makroekonomiska förlopp hänger ihop. I massmedia ges ofta en endimensionell bild av prognoser, i termer av huruvida de träffar rätt eller inte. Men väsentligare än en prognos träffsäkerhet, är huruvida den analys som ligger bakom är relevant och tar hänsyn till befintlig information. En bra prognos kan slå fel på grund av yttre oförutsägbara händelser.

2. Makroekonomisk utblick – omvärldsfaktorer av betydelse för församlingarnas intäkter och kostnader

2.1 DEN GLOBALA EKONOMIN HAR ÅTER ÖKAT TAKTEN

Efter en vinter där den amerikanska ekonomin bromsade in på grund av väderstörningar och farhågorna för en mer tydlig inbromsning i Kina har den globala ekonomin åter ökat takten under det andra kvartalet. Globala inköpschefsindex visar på ökad aktivitet och tillväxten i den amerikanska ekonomin blev, uppräknat i årstakt, hela 4.0 procent under det andra kvartalet efter ett fall på 2.1 procent under det första. I Europa är utvecklingen mindre spektakulär med en fortsatt återhämtning med måttlig tillväxt. De senaste indikatorerna tyder helt klart på en fortsatt bra utveckling för de närmaste månaderna. De risker som ligger närmast till hands som eventuellt skulle kunna bromsa utvecklingen på kort sikt är en mer dramatisk geopolitisk utveckling med en eskalering av någon av de konflikter som för närvarande råder.

2.2 FINANSIELL UTVECKLING

Utvecklingen på *värdepappersmarknaden* har betydelse för församlingarnas resultat från de finansiella posterna i resultaträkningen. Den svenska aktiemarknaden samt den globala aktiemarknaden har utvecklats positivt under 2014. Stockholmsbörsen är upp med närmare 7 procent och globala aktiemarknaden har avkastat 11 procent inklusive utdelningar. Ethos aktiefond Sverige¹ och Ethos aktiefond Global ger exponering mot dessa marknader. Obligationsfonder såsom Ethos räntefond har avkastat hela 4,5 procent. Huvudanledningen till detta är fallande räntor. 10-årsräntan har sjunkit ordentligt under året. Den låg på 2,50 procent vid årsskiftet för att nu handlas på 1,62 procent. Även korträntor har fallit, då Riksbanken sänkt reporäntan från 0,75 procent till 0,25 procent. Samtliga avkastningssiffror och räntor är från årsskiftet fram till och med 11 augusti.

Penningmarknadens utveckling, som Riksbanken ansvarar för, påverkar församlingarnas ränta på in- och utlåning av likvida medel. Dessutom påverkas församlingarnas internräntesats på materiella anläggningstillgångar, gravskötselsskuld och begravningsverksamhetens ackumulerade resultat. Det låga inflationstrycket i Sverige hade medfört att de flesta prognosmakare trodde på en räntesänkning inför Riksbankens julmöte. Riksbanken lyckades dock överraska även de mest duvaktiga bedömarna genom att sänka räntan med 50 räntepunkter till 0.25 procent. Samtidigt låter de räntebanan bottsna en bit under 0.25 procent vilket indikerar att de ser en viss risk för att de behöver sänka räntan än mer. Deras nya bana för reporäntan implicerar en första räntehöjning under det fjärde kvartalet år 2015 vilket är cirka ett halvår senare än vad de tidigare indikerade. *Räntemarknaden* prissätter att 0.25 procent troligtvis är botten i denna räntecykel och att det dröjer fram till årsskiftet 2015/2016 innan den första räntehöjningen kommer vilket är marginellt senare än vad Riksbanken själva säger. Nedan visas en tabell över Riksbankens prognos gällande reporäntan.

Tabell 2

Reporänta i procent, årsgenomsnitt (tidigare prognos inom parantes)

	2013	2014	2015	2016
Riksbanken juli (april)	(1,0)	0,5 (0,7)	0,3 (1,1)	1,3 (2,3)

¹ Svenska kyrkan erbjuder genom Ethosfonderna församlingar, pastorat och stift olika placeringsalternativ som följer nationell nivåns finanspolicy, mer information finns i avsnittet *Hjälp och stöd i finansiella frågor* och på kyrknätet. <http://internwww.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=27833&ptid=0>

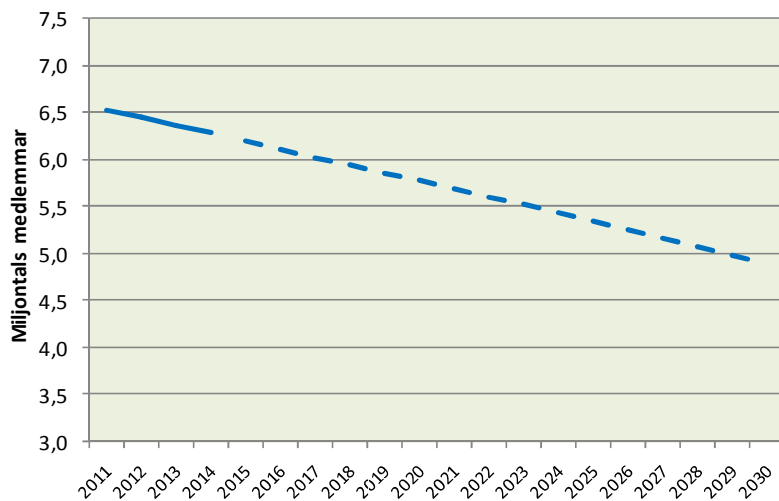
2.3 VÅRPROPOSITIONEN

Den 9 april lämnade regeringen sin ekonomiska vårproposition till riksdagen. I propositionen presenteras en satsning på kunskap för stärkt arbetskraft på 3,8 miljarder kronor för 2015. Dessutom presenteras satsningar på 1,3 miljarder kronor för att öka tillgängligheten och kompetensen i vården samt förbättra företagsklimatet ytterligare. För att finansiera dessa satsningar aviserar regeringen minskad avdragsrätt för pensionssparande under 2015, vilket beräknas inbringa staten 2,9 miljarder kronor. Skatteunderlaget ökar med 0,5 procent till följd av regeländringen, vilket innebär att kyrkoavgiftsunderlaget också ökar. Från och med 2016 är det tänkt att avdragsrätten för privat pensionssparande slopas helt. *Observera att ingen hänsyn har tagits till detta i kyrkoavgiftsprognosen i tidigare avsnitt, eftersom förslaget ännu inte beslutats av riksdagen.*

2.4 MEDLEMSUTVECKLINGEN

Med den medlemsutveckling vi just nu ser framför oss kan vi konstatera kan att det bara är en tidsfråga innan den positiva ekonomiska effekten av medlemmarnas inkomstökning överträffas av den negativa effekten av medlemsantalets minskning. När den tidpunkten inträffar kommer intäkten från kyrkoavgiften därefter årligen, och på ett stadigvarande sätt, att minska. Människor flyttar dessutom i hög grad från glesbefolkade områden till de större städerna, en företeelse som bidrar till att medlemsminskningens takt i församlingarna varierar i olika delar av landet. I dagsläget tappar Svenska kyrkan medlemmar främst på grund av utträden, men från mitten av 2020-talet väntas generationsväxlingen² vara den mest drivande faktorn för utvecklingen. Takten på medlemsminskningen kommer då också att öka.

Diagram 3. Medlemsutveckling

Källa: Medlemsprognos 2014-2030 av Svenska kyrkan i samarbete med Statisticon AB

Medlemmarnas privatekonomiska situation är förstås en faktor i sig som påverkar deras beslut om medlemskap i Svenska kyrkan. I maj 2014 var årstakten avseende prisökning på bostadsrätter 12,6 procent medan motsvarande värde för villor var 7,7 procent (Riksbanken juli 2014). Det gör att också hushållens skuldsättning förväntas öka. Hushållens skuldsättning i förhållande till disponibel inkomst

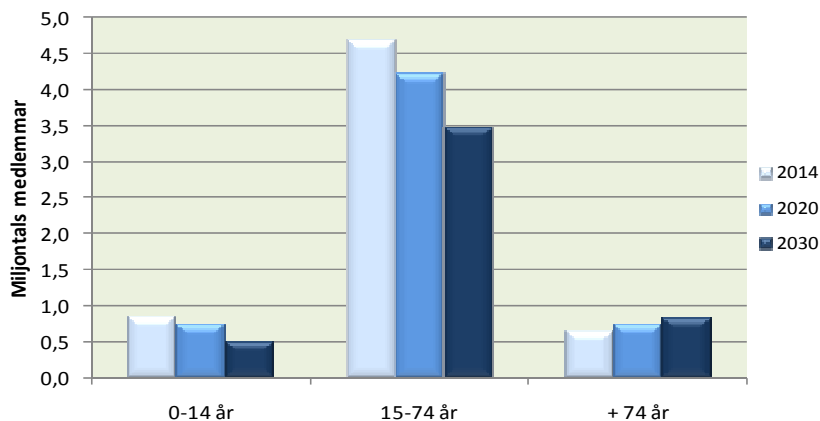
² Med generationsväxling avses skillnaden mellan antalet döpta och antalet avlidna i församlingen.

väntas stiga till cirka 180 procent 2016 och blir därmed fortsatt hög, både i ett historiskt och i ett internationellt perspektiv.

2.5 ÅLDERSSTRUKTUR BLAND MEDLEMMARNA

Andelen äldre bland medlemmarna kommer att öka, vilket påverkar avgiftsunderlaget då äldre människor ofta har en lägre beskattningsbar inkomst som pensionärer.

Diagram 4. Medlemmarnas åldersstruktur

Källa: Medlemsprognos 2014-2030 av Svenska kyrkan i samarbete med Statisticon AB

2.6 SYSSELSÄTTNING

Sysselsättningsgraden bland medlemmarna är en faktor som har stor betydelse för underlaget till kyrkoavgiften. När konjunkturen nu förbättras väntas även efterfrågan på arbetskraft öka under de närmaste åren. Riksbanken noterar en högre ökningstakt på sysselsättningen under de senaste månaderna efter en svag inledning på året.

Tabell 3

Sysselsättning, årlig procentuell förändring (tidigare prognos inom parantes)

	2012	2013	2014	2015
Konjunkturinstitutet juni (mars)	1,0 (0,7)	1,0 (1,0)	0,9 (0,9)	0,8 (1,3)
Riksbanken juli (april)	0,6 (0,6)	1,0 (1,1)	1,2 (1,0)	1,3 (1,2)
Finansdepartementet juli (april)	0,6 (0,6)	1,0 (1,0)	1,1 (1,2)	1,2 (1,2)
Genomsnitt storbanker juni (feb)	0,6 (0,6)	1,1 (1,1)	1,0 (1,0)	1,4 (1,0)

2.7 LÖNEÖKNINGAR

Löneökningstakten i samhället påverkar dels storleken på intäkten från kyrkoavgift, men också Svenska kyrkans egna personalkostnader. Avtalsrörelsen 2013 påverkade 400 avtal och 2,7 miljoner anställda över en treårsperiod. De faktiska löneökningarna, så som de mäts i konjunkturlönestatistiken, bedöms under de närmaste åren uppgå till i snitt cirka tre procent per år.

Tabell 4

Timlön enligt KL, årlig procentuell förändring (tidigare prognos inom parantes)				
	2012	2013	2014	2015
Konjunkturinstitutet juni (mars)	3,0 (3,0)	2,6 (2,6)	3,0 (2,8)	2,9 (2,9)
Riksbanken juli (april)	3,0 (3,0)	2,5 (2,5)	3,0 (2,8)	3,1 (3,1)
Finansdepartementet juli (april)	3,0 (3,0)	2,5 (2,5)	2,9 (2,7)	2,9 (2,9)
SKL aug (april)	3,0 (3,0)	2,5 (2,4)	2,8 (2,8)	3,1 (3,2)

I juni 2013 slöts ett nytt kollektivavtal för Svenska kyrkans 22 000 anställda. Avtalet gäller för perioden den 1 april 2013 till och med den 31 mars 2016. Löneökningnivån enligt avtalet är lägst 2,4 procent för 2013 och 2,2 procent för 2014 och 2015.

2.8 INFLATIONEN OCH FASTIGHETERNAS DRIFTSKOSTNADER

Inflationen har varit låg under en längre tid och har fallit ytterligare sedan 2013. Det kan bland annat förklaras av en svag utveckling av företagets kostnader, livsmedels- och elpriser. Den starka växelkursen är också en bidragande orsak. Driftskostnaderna för församlingarnas stora byggnadsbestånd förväntas därför inte öka så mycket den närmaste tiden.

Tabell 5

KPI, årlig procentuell förändring (tidigare prognos inom parantes)				
	2012	2013	2014	2015
Konjunkturinstitutet juni (mars)	0,9 (0,9)	0,0 (0,0)	-0,1 (0,1)	1,1 (1,2)
Riksbanken juli (april)	0,9 (0,9)	0,0(0,0)	-0,1 (0,2)	1,3 (2,2)
Genomsnitt storbanker juni (feb)	0,9 (0,9)	0,0 (0,0)	0,0 (0,7)	1,3 (2,1)

2.9 PÅ LITE LÄNGRE SIKT

Historiskt sett har takten på församlingarnas kostnadsökning varit lika hög som medlemmarnas inkomstökning. Samtidigt har vi i tidigare avsnitt kunnat se hur medlemsantalet minskar. Mot bakgrund av dessa faktorer har Svenska kyrkan ett effektiviseringsstryck på sig som kan sammanfattas enligt följande:

Medlemmarnas inkomstökning 2007-2012, årssnitt	+3,4%
Församlingarnas kostnadsökning 2003-2012, årssnitt	-3,4%
Årligt medlemstapp enligt Medlemsprognos 2014-2030	-1,5%

Om man dessutom beaktar att de personer som lämnar Svenska kyrkan har en högre snittinkomst än vad som gäller för hela medlemsstocken, får vi ett årligt effektiviseringsstryck på ungefär två procent.

3. Hjälp och stöd till församlingarnas budgetarbete

I dokumentet Budgetförutsättningar 2015 finns praktisk information om allmänna förutsättningar inför arbetet med budget 2015. Dokumentet finns på intranätet, sökväg Verksamhetsstöd/Ekonomi och finans/Ekonomi/Budget/ Budgetförutsättningar 2015.

Simuleringsmall för beräkning av kyrko- och begravningsavgift samt eget kapital

På Svenska kyrkans intranät -under Verksamhetsstöd/Ekonomi och finans/Ekonomi/Mallar och Blanketter/ Hjälpdokument till budgetarbetet -finns en mall i excelformat för beräkning och simulering av kyrko- och begravningsavgift samt eget kapital för åren 2015–2019. Mallen är avsedd att tillämpas på församlingar med ekonomi samt pastorat.

4. Hjälp och stöd i finansiella frågor

Nationell nivå vill förenkla och effektivisera kapitalförvaltningen för samtliga enheter inom Svenska kyrkan. Alla verktyg är på plats för en effektiv etisk kapitalförvaltning, mer information finns också på kyrknätet där man även hittar de styrande dokumenten kring förvaltningen:

<http://internwww.svenskakyrkan.se/Ekonomi/finans>

4.1 KYRKKONTOT – HÖG RÄNTA PÅ LÄTTILLGÄNGLIGA PENGAR

Kyrkkontot ger motsvarande Riksbankens reporänta på hela tillgodohavandet. Basutbudet av tjänster innebär inga avgifter. Här placeras det kapital som måste vara lättillgängligt och till mycket låg risk. Ett gott förvaltningsresultat inom kyrkkontot har gjort att vi flera år dessutom haft möjlighet att dela ut en extra ränta till kontohavare. **Kyrkkontot har i de flesta fall gett en bättre avkastning än alla korta fastränteplaceringar samt korta räntefonder. Vår ambition är att fortsätta med det.**

4.2 ETHOS FONDER – ETISK, EFFEKTIVT OCH ENKELT

Fonderna förvaltas i enlighet med de etiska krav som kyrkostyrelsen fastställt i finanspolicyen för Svenska kyrkans nationella nivå. Det innebär fokus på att investeringar görs i välskötta företag som arbetar med hållbarhetsfrågor som har bäring affärsverksamheten, samtidigt som investeringar inte görs i företag vars verksamhet vi vill undvika, t ex vapenproduktion och utvinning av kol och olja.

4.3 Ethos räntefond förvaltas av SEB och har mellan 25–40 underliggande räntebärande värdepapper nominerade i svenska kronor. Risken är förhållandevis låg.

Fonden lämpar sig väl för en placering på två år eller längre.

Förvaltningsavgiften är för närvarande 0,07 procent.

4.4 Ethos aktiefond Sverige förvaltas av SEB och består av mellan 40–60 bolag som är noterade på Stockholmsbörsen. Risken är förhållandevis hög och marknadsvärdet kan variera mycket.

Fonden lämpar sig för en placering på fem år eller längre.

Förvaltningsavgiften är för närvarande 0,14 procent.

4.5 Ethos aktiefond Global förvaltas av RobecoSAM (tidigare namn SAM, Sustainable Asset Management) men administreras av SEB. Fonden investerar i bolag globalt och antalet innehav är mellan 30-60 stycken. Risken är förhållandevis hög och marknadsvärdet kan variera mycket.

Fonden lämpar sig för en placering på fem år eller längre.
Förvaltningsavgiften är för närvarande 0,50 procent.

Genom att använda sig av kyrkkontot och de tre Ethosfonderna har en församling alla verktyg som krävs för att få en kostnadseffektiv kapitalförvaltning med god riskspridning som också lever upp till de krav som nationell nivå ställer på sina förvaltare gällande etik.

4.6 RISK OCH AVKASTNING, NÅGRA ORD PÅ VÄGEN...

Grundprincipen för alla investeringar är enkel. Risk och avkastning går hand i hand. Investeringar med låg risk ger normalt låg avkastning, samtidigt som högre risker kan ge högre avkastning. Med en högre risk måste du även vara beredd på att kapitalet också kan sjunka i värde.

4.7 AVKASTNINGSMÅL FÖR NATIONELL NIVÅ SAMT FÖRDELNING MELLAN AKTIER OCH RÄNTOR

På nationell nivå har vi en långsiktig placeringshorisont. En lång placeringshorisont ger möjlighet att ta en högre risk för att i det längre perspektivet erhålla en högre avkastning. Det övergripande målet för avkastningen är en real avkastning på 3 procent över en rullande tioårsperiod mätt som årlig avkastning. Det innebär att avkastningen ska överträffa inflationen (mätt som konsumentprisindex) med 3 procentenheter. En fördelning med 50 procent aktier och 50 procent räntor är i dagsläget utgångsläget för att nå det långsiktiga avkastningsmålet.

4.8 ENKELT, ETISKT OCH VÄLDIGT KOSTNADEFFEKTIVT

Det långsiktiga kapitalet kan t.ex. fördelas enligt följande: 20 procent Ethos aktiefond Sverige, 30 procent Ethos aktiefond Global samt 50 procent Ethos räntefond om man har ett liknande avkastningsmål som nationell nivå. Med den investeringen får man en god riskspridning med 130-160 underliggande värdepapper i tillgångsslagen aktier och räntor. Svårare behöver det inte vara!

5. Kontakt

Frågor, kommentarer och synpunkter på denna rapport kan lämnas till:

Kyrkoavgiftsprognos

Jan Östlund, Ekonom 018-16 95 40

jan.ostlund@svenskakyrkan.se

Makroekonomisk utblick samt Hjälp och stöd i finansiella frågor

Anders Thorendal, Finanschef 018-16 95 88

anders.thorendal@svenskakyrkan.se

AnnMargaret Dahlström, Enhetschef kyrklig ekonomi 018-16 96 73

annmargaret.dahlstrom@svenskakyrkan.se

Magnus Kald, Chefscontroller 018-16 95 10

magnus.kald@svenskakyrkan.se